

Sátnemeašttir

Sisdoallu

Ovdasátni	3
Sátnemeašttir birra.....	4
Mii lea vearba ja vearbasojaheapmi?	4
Movt speallu lea huksejuvvon.....	5
Giellaválljen.....	5
Ovdasiidu	5
Bargobihtáid válljen	5
Bargobihtáid čađaheapmi	6
Illustrašuvnnat spealus	6
Symbolat spealus	8
Lahkoneamit oahpaheapmái	8
Teasta	9
Oahpaheaddji bajilgovva	10

Ovdasátni

Sátnemeašttir spealu ovdánahttin lea leamaš dehálaš bargu nannet sámi oahpporesurssaid fidnemis grammatihka ja giellaáddejumi siskkobealde. Prošeavtta lea leamaš vejolaš čadahit Sámedikki doarjagiin, mii lea addán dárbbášlaš ruđalaš resurssaid prošeavtta čadaheapmái.

Mii háliidit maid giitit min referánsajoavkkuid, geat leat geahččalan spealu davvi-, julev- ja máttasámegillii. Sin vásáhusat, cealkámušat ja máhcahusat leat leamaš mearrideaddjin dasa ahte Sátnemeašttir doaibmá bures iešguđetge gielain ja lea heivehuvvon ohppiid dárbbuide.

Erenoamáš giitu Info Vest lágádussii buori ovttasbarggu ovddas. Sin veahkki ja teknikálaš čehppodat lea leamaš guovddážis dasa ahte ráhkaduvvo speallu man lea sihke álki geavahit ja mas lea nana pedagogalaš bealli.

Prošeaktajoavkkus ledje Marit Inger Pulk, Lone Nergård Boine, Solvår Knutsen Turi ja Aasta Joma Granefjell. Ovttas mii leat ovdánahttán reaiddu mii sáhtttá doarjut oahpaheddjiid ja ohppiid sámegiela grammatihkain barggadettiin. Mii sávvat ahte Sátnemeašttir speallu šaddá ávkkálaš ja movttiidahtti, man sáhtttá geavahit lassin oahpahussii.

Sátnemeašttir birra

Sátnemeašttir lea digitála oahppaneavvu mii addá ohppiide vejolašvuoda systemáhtalaččat hárbhallat vearbasojaheami davvi-, julev- ja máttasámegillii. Speallu nanne ohppiid morfologalaš diđolašvuoda, dat čájeha movt vearbbat rivdet go sojaha áiggi, logu ja persovvna mielde. Ulbmil lea nannet grammatihkalaš áddejumi ja seammás doarjut sátnesuorkká ja lohkanáddejumi ovdáneami. Sátnemeašttir sáhtá geavahuvvot sihke dábálaš oahpaheamis ja gielalaš intervenšuvnnain.

Mii lea vearba ja vearbasojaheapmi?

Vearbbat leat sánit mat čujuhit daguide ja juoga masa mii dáhpáhuvvá. Vearbbat leat ovdamearkka dihte *lohkat*, *oahppat* ja *juohkit*. Sámegielas earuhit finihitta ja infinihitta vearbaid. Finihitta vearbbat leat vearbbat mat sojahuvvojit, ja dat sojahuvvojit persovvna, logu ja áiggi mielde. Infinihitta vearbbat eai sojahuvvo ja geavahuvvojit earret eará vuodđohápmi dahje veahkkevearban.

Sátnemeašttir spealus barget oahppit finihitta vearbain indikatiivva modusis. Bargobihtát hárbhahttet vearbasojaheami áiggi, logu ja persovvna mielde, ja oahppit geardduhit deháleamos sojahanhámiid maid beaivválaččat geavahit. Dat addá čielga struktuvrralaš vuogi movt sojahit vearbaid, mii lea erenoamáš ávkkálaš ohppiide geat dárbbasit čielgasit ja visuálalaččat dorjojuvvon grammatihkkaoahpahusa.

Finihta vearbbat sojahuvvojit guovtti **áiggi** mielde indikatiiva hámis: Dálááigi (preseansa) ja vássánaigi (preterihitta). Ovdamearkka dihte sáhtá sojahit vearbba viehkat ná áiggi mielde: Mun *viegan* (preseansa), Mun *vihken* (preterihitta). Oahppit besset hárbhallat earuhit dálááiggi ja vássánaiggi iešguđet cealkkaminstariin.

Lohku čujuha dasa galle grammáhtalaš persovvna leat fárus. Jus lea ovtta olbmo birra sáhka, de lea ovttaidlohku, guovtti olbmo ges guvttiidlohku ja mánga olbmo mánggaidlohku. Ovdamearkka dihte sáhtá sojahit lohkat ná logu mielde: Mun *logan* (ovttaidlohku), Moai *lohke* (guvttiidlohku), Mii *lohkat* (mánggaidlohku).

Persovdna čujuha grammatihkalaš persovdnii. Sáhtá jurddašit ahte ságastallamis leat golbma persovvna fárus: Son gii hállá/hupmá (1. persovdna), son geainna hállá/hupmá (2. persovdna) ja son gean birra hállujuvvo/hubmojuvvo (3. persovdna). Ovdamearkka dihte sáhtá sojahit vearbba vuojadit ná persovvna mielde: Mun *vuojadan* (1. persovdna), Don *vuojadat* (2. persovdna), Son *vuojada* (3. persovdna).

Movt speallu lea huksejuvvon

Giellaválljen

Go oahppit bohtet ovdasiidui vuosttaš geardde, de fertejit válljet giela. Sáhtta dušše speallat Sátnemeašttir spealu davvisámegillii, julevsámegillii ja máttasámegillii. Ii leat vejolaš speallat dárogillii. Giellaválljen ferte dahkkot ovdal go oahppit besset bargobihtáid čoavdit, ja giellaválljen stivre sihke bagadusa, bargobihtáid ja hállansyntesaid. Dat dahká vejolažžan geavahit spealu oahpahusas golmma sámegillii.

Du er nå på norsk versjon. Ordmaster er et spill for samiske språk. Informasjon om spillet står på norsk også, men bønningssoppgavene vil ikke gi mening på norsk. For å starte oppgavene, velg et samisk språk.

Davvisámegillii

Julevsámegiellaj

Áarjelsaemien

Ovdasiidu

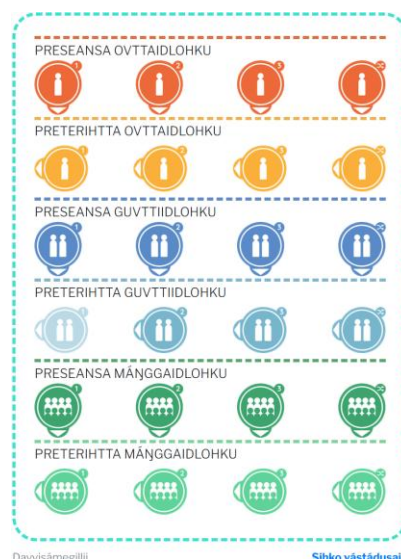
Go oahppit leat válljen giela, de sii bohtet ovdasiidui mas lea oanehis čilgehus das mii vearba lea ja movt dat sojahuvvo. Lea vejolaš geavahit hállansyntesa lohkanveahkkinn, ja dat álggahuvvo go deaddilat hállansyntesasyMBOLA. Ovdasiiddus sáhtta válljet bargobihtáid, álggahit teasta ja sihkkut ovdalaš vástádusaid. Spealadettiin sáhttet oahppit mannat ruovttoluotta ovdasiidui lávvosymbolain.

Bargobihtáid válljen

Bihtát leat biddjon nu ahte ráiddut mat leat veallut ovddastit áiggi ja logu, ja ceakkoráiddut ovddastit persovvna. Juohke ráiddu loahpas lea sorterenbargobihtta gos oahppi galgá hárjehallat geavahit mánga sojahanhámi oktanaga.

Oahppit válljejit bargobihtá go deaddilit SYMBOLA ruvttos.

Davvisámegillii

Sihko vástádusaid

Bargobihtáid čadaheapmi

Juohke bargobihtás lea cealkka mas lea vearba mii galgá sojahuvvot. Oahppit válljejit rivttes hámi golmma molssaeavttus. Buot teaksta maid oahppi oaidná sáhtta lohkkjuvvot jitnosit hállansyntesa bokte. Ovddasmannanindikáhtor čájeha man guhkás oahppi lea ollen, juoga mii addá oahppái bajildusgova ja movttiidahtta.

Illustrašuvnnat spealus

Illustrašuvnnat leat jurddašuvvon veahkkinn ohppiide áddet guđe sojahanhápmái sátni gullá.

Persovdna

Go son guhte lea govas cuoigu iežas guvlui, de lea bargobihtta **vuosttaš persovnnas** (mun/moai/mii).

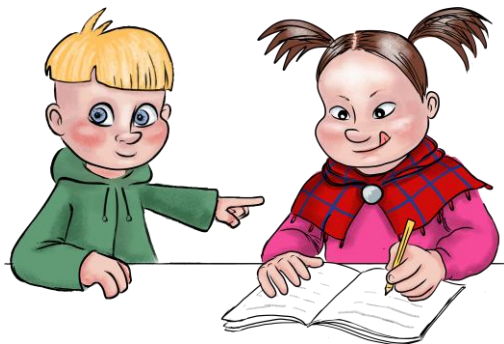
Go olmmoš cuoigu nuppi olbmui dahje eanet olbmuide, de lea bargobihtta **nuppi persovnnas** (don/doai/dii).

Go illustrašuvnnas lea njuolla, de lea bargobihtta **goalmmát persovnnas** (son/soai/sii).

Lohku

Lohku boahtá ovdan das galle olbmo leat govas, dahje galli olbmui nubbi cuige. Jus muhtun cuige ovtta olbmui, de lea sátni **ovttaidlogus**.

Jus muhtun cuige guovtti olbmui, de lea sátni **guvttiidlogus**.

Jus muhtun cuige golmma olbmui, de lea sátni **máŋggaidlogus**.

Áigi

Áigi lea merkejuvvon jurddabalvvain. Jurddabalva čájeha ahte bargobihtta lea **vássánaiggis**. Illustrašuvnnat jurddabalvva haga čájehit ahte bargu lea **dálááiggis**.

Symbolat spealus

Spealus geavahuvvojit maiddá gierdosymbolat mat addet dieđu áiggi, logu ja persovvna birra. Njuolat gierddus čájehit makkár áiggi vearba lea. Njuolla vulos guvlui lea dálááigi, ja njuolla maŋos guvlui lea vássánaigi.

Galle olbmo leat gierddus čájeha makkár logus lea sáhka: okta olmmoš ovddasta ovttaidlogu, guokte olbmo ovddastit guvttiidlogu ja golbma olbmo ovddastit mánggaidlogu.

Gierddu olgeš bealde lea gierdduš mas čuožžu lohku. Lohku muitala makkár persovvna bargobihtta lea: vuosttaš (1), nuppi (2) dahje goalmát persovvna (3).

Ovdamearkka dihte dás čájeha symbola ahte bargobihtta leat vássánaiggi (njuolla maŋos guvlui), ovttaidlogus (okta olmmoš gierddus) ja 1. persovvna (lohku 1 badjin olgeš bealde).

Dás oainnát symbola mii čájeha ahte bargamušat leat dálááiggi (njuolla vulos guvlui), mánggaidlohku (mánga olbmo gierddus) ja 2. persovvna (lohku 2 badjin olgeš bealde).

Lahkoneamit oahpaheapmái

Ovdalgo oahppit speallagohtet

Ávžžuhuvvo ahte oahpaheaddjis lea oahpahus dan birra movt vearbaid sáhtta sojahit ovdal go oahppit speallagohtet. Lassin oahpahussii sáhtta speallu addit geardduhemiid sojahanhámiin. Oahpahus ovdagihtii dahká álkibun ohppiide áddet bargobihttaid struktuvrra.

Spealadettiin

Oahpaheaddji berre doarjut ohppiid modelleremiin ja bagadallamiin. Dat sáhtta leat jurddašit jitnosit sojahangehčosa válljemis, jearrat gažaldagaid mat veahkehit oahppi smiehttat, dahje addit doarjaga go oahppi dárbbasa veahki. Speallu heive sihke oktagaslaš bargui ja ohppiid ovttasbargui, ja oahpaheaddji sáhtta doarjut ja čuovvut ohppiid proseassaid.

Go oahppit leat speallan

Go oahppit leat bargan buot bargobihtáid, de sii ožžot dieđu galle rievttis vástádusa sii leat ožžon. Sii sáhttet mannat ruovttoluotta ja rievdadit vástádusaid dahje sii sáhttet álgit álggus fas ja ođđasit geahččalit, jus geavahit vástádusa sihkkun funkšuvnna ovdasiiddus. Dat dahká vejolažžan geavahit spealu sihke oahppamii, geardduheapmái ja árvoštallamii.

Teasta

Spealus lea sierra testa man sáhtta geavahit sihke ovdal ja mannel go lea speallan. Geahččaleamis leat 15 soaittáhagas válljejuvvon bargobihtá, ja bohtosat vurkejuvvojit. Dat addá oahpaheaddjái vejolašvuođa árvoštallat oahppi ovdáneami áiggi badjel ja oaidnit lea go speallu addán eanet máhtu.

Oahpaheaddji bajilgovva

Oahpaheaddjis lea beassanláhki iežas bajilgovvii mii čájeha sihke ohppiid ovdáneami spealus ja teastabohtosiid. Rubrihkas "Ovdáneapmi" oainnát bohtosiid maid oahppi lea olahan bargobihtáin, ja rubrihkas "Boađus" oainnát teastabohtosiid. Dát dieđut addet buori vuodu heivehit oahpahusa ja čuovvolit ohppiid giellaovdáneami.

Bajilgovas oažžu oahpaheaddji maddái visuálalaš dieđuid ohppiid vástádusaid birra. Systema ivdnekodat dahket ahte lea álki oaidnit maid oahppit leat oahppan ja mainna ain berrejit bargat. Ruoná ivdni čájeha ahte oahppi lea válljen rievttis vástádusa, rukses ivdni čájeha ahte vástádus lea boastut ja vilges ivdni čájeha ahte ii leat vástidan. Dát ivdnegeavaheapmi addá jođánit ja čielgasit gova oahppi ovdáneamis ja sáhttá leat vuodđun viidásit oahpahasas.

Preterihтта guvttiidlohku 1p		7/12 (58%)
Oahppi vástádus	Rievttis vástádus	Stáhtus
Moai vácciime skuvlii.	Moai vácciime skuvlii.	✓
Moai čáliime girjái.	Moai čáliime girjái.	✓
Moai jugaide liema.	Moai jugaime liema.	✗
Moai oaččuime njálgáid.	Moai oaččuime njálgáid.	✓
Moai njuikkuime trampoliinnas.	Moai njuikkuime trampoliinnas.	✓
Moai čievččaime spáppa skuvlašiljus.	Moai čievččaime spáppa skuvlašiljus.	✓
Geahčaime nástealbmái.	Geahčaime nástealbmái.	✓
Filbmiiga telefovnnain.	Filbmiime telefovnnain.	✗
Máinnasteidde.	Máinnasteimme.	✗
Čuoiggaime vári badjel.	Čuoiggaime vári badjel.	✓
Basiide márffi dolas.	Basiime márffi dolas.	✗
Sugaiga jávrri rastá.	Sugaime jávrri rastá.	✗

